

บทที่ 4

การอภิปรายผลการวิจัย

การนำผลการวิจัยในบทที่ 3 มาอภิปรายจะได้เสนอหัวข้ออภิปรายตามลำดับต่อไปนี้

ตอนที่ 1 อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เจตนาเชิงพฤติกรรม และพฤติกรรมในการใช้บริการการศึกษา

ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลระบุว่าองค์ประกอบทัศนคติต่อพฤติกรรมและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เป็นตัวแปรทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรม ซึ่งจะนำไปได้ เมื่อความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรม มีความสัมพันธ์หรือทำนายทัศนคติต่อพฤติกรรมได้จริง และความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง ก็มี ความสัมพันธ์หรือทำนายการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงด้วย แต่การทำนายเหล่านี้จะล้มเหลว หากว่าความเชื่อ ทัศนคติต่อพฤติกรรม และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงไม่สอดคล้อง หรือหากการวัดความเชื่อ การประเมินผลกระทบและแรงจูงใจที่จะคล้อยตามไม่เหมาะสม (Ajzen and Fishbein 1980 : 76)

ผลการวิจัยจากตารางที่ 14 แสดงว่าผลการวัดทัศนคติต่อพฤติกรรมทางตรง (A_B) และทางอ้อม ($\sum_{i=1}^n b_i e_i$) มีความสัมพันธ์สูง ($r = .52$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง (SN) กับทางอ้อม [$\sum_{i=1}^m NB_i MC_i$] ก็มี ความสัมพันธ์กันสูง ($r = .63$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกัน ผลการวิจัย

นี้จึงเป็นไปตามเงื่อนไขของทฤษฎีที่มีผลต่อการทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรม นอกจากนั้นขนาดความสัมพันธ์ที่พบนี้ โอเซนและฟิชไบน์ ระบุว่า เป็นค่าสหสัมพันธ์ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรอย่างหนักแน่น (Ajzen and Fishbein 1980 : 99) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยต่าง ๆ ที่ใช้ ทฤษฎีนี้ศึกษาพฤติกรรมที่สนใจดังที่กล่าวถึงในบทที่ 1

ผลการวิจัยจากตารางที่ 15 ค่าสหสัมพันธ์หุคูณ ($R = .45$) แสดงว่าตัวแปรทำนายคือ ทัศนคติต่อพฤติกรรมและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ทำนายตัวแปรเกณฑ์ คือเจตนาเชิง

พฤติกรรมได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 นั่นคือ 20 % ของความแปรปรวนของเจตนาเชิงพฤติกรรม ทำนายได้จากองค์ประกอบทัศนคติต่อพฤติกรรมและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และพบว่าองค์ประกอบทัศนคติต่อพฤติกรรม มีบทบาทต่อเจตนาเชิงพฤติกรรมมากกว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ($w_1 = .32$, $w_2 = .25$) ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานในการวิจัยข้อ 1 และสนับสนุนทฤษฎีที่ว่า เจตนาเชิงพฤติกรรม สามารถทำนายได้จากองค์ประกอบทัศนคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง โดยมีค่าน้ำหนักการทำนายเป็นตัวกำหนดความสำคัญเชิงสัมพัทธ์ขององค์ประกอบทั้งสอง

จากผลการวิจัยตารางที่ 14 และตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่าการศึกษาทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และเจตนาเชิงพฤติกรรม ในลักษณะของความสัมพันธ์เชิงทำนาย สอดคล้องกับทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ซึ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับการวัดทัศนคติต่อพฤติกรรม และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางอ้อม ตามที่ไอเซนและฟิชไบน์ เน้นความสำคัญว่าเป็นความเชื่อปฐมภูมิ (primitive belief) ที่ส่งผลถึงการแสดงพฤติกรรม ผลการวิจัยประเด็นนี้จึงนำมาใช้ประโยชน์ด้านการศึกษา เพื่อทำความเข้าใจ ความคิด ความเชื่อ ของนักเรียนที่มีต่อการใช้บริการการปรึกษา

ผลการวิจัยตารางที่ 16 และตารางที่ 17 ปรากฏว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่างเจตนาเชิงพฤติกรรมกับพฤติกรรมการใช้บริการการปรึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 ผลการวิจัยจึงสนับสนุน สมมติฐานที่ 2 ในบทที่ 1 โดยค่าสหสัมพันธ์ระหว่างเจตนาเชิงพฤติกรรมกับพฤติกรรมรวม ๆ ที่ให้ระบุว่า เคย - ไม่เคย เท่ากับ .28 ซึ่งสูงกว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่างเจตนาเชิงพฤติกรรมกับพฤติกรรมการใช้บริการการปรึกษาในปีการศึกษา 2525 ($r = .18$) และเจตนาเชิงพฤติกรรมกับพฤติกรรมการใช้บริการการปรึกษาในปีการศึกษา 2526 ($r = .20$) ผลการวิจัยที่เป็น เช่นนี้อาจ เป็นอย่างไอเซนและฟิชไบน์ กล่าวว่าคุณค่าสหสัมพันธ์ระหว่างเจตนาเชิงพฤติกรรมกับพฤติกรรมจะมีค่าต่ำ เมื่อการวัดเจตนาเชิงพฤติกรรม เป็นการวัดลักษณะทั่ว ๆ ไป ขณะที่เก็บข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมอย่างเฉพาะเจาะจง

ในการวิจัยนี้ได้จำกัดช่วงเวลาที่แน่นอนในข้อกระทงที่วัดเจตนาเชิงพฤติกรรม แต่สำหรับนักเรียนที่ระบุว่า เคยใช้บริการการปรึกษา จะต้องบอกความถี่ของการใช้บริการการปรึกษา

ในปีการศึกษา 2525 และปีการศึกษา 2526 ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรมที่เจาะจงมากกว่าเจตนาเชิงพฤติกรรมในแบบสำรวจ จึงน่าจะทำให้ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างเจตนาเชิงพฤติกรรมกับพฤติกรรมในปีการศึกษา 2525 และสหสัมพันธ์ระหว่างเจตนาเชิงพฤติกรรมกับพฤติกรรมในปีการศึกษา 2526 ต่ำกว่าความสัมพันธ์ระหว่างเจตนาเชิงพฤติกรรมกับพฤติกรรมรวม ๆ ที่ระบุไว้เคย - ไม่เคย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลที่กล่าวถึงในบทนำว่า การวัดเจตนาเชิงพฤติกรรม และพฤติกรรม ควรสอดคล้องกันทั้งการกระทำ ที่หมายของการกระทำ บริบท และ เวลา

ตอนที่ 2 อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับความเชื่อ เกี่ยวกับผลกระทบของการแสดงพฤติกรรม การประเมินผลกระทบ ความเชื่อ เกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง และแรงจูงใจที่จะคล้อยตาม โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่ามัชฌิม เลขคณิตแต่ละตัวแปรเหล่านี้ด้วยค่าที่ (t-test) ระหว่างกลุ่มที่มีเจตนาเชิงพฤติกรรม กับกลุ่มที่ไม่มีเจตนาเชิงพฤติกรรมในการใช้บริการการปรึกษา และระหว่างกลุ่มที่เคยใช้บริการกับกลุ่มที่ไม่เคยใช้บริการการปรึกษา

9. การศึกษาความเชื่อ การประเมิน และแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงนี้ ความเข้าใจว่า เจตนาของบุคคลสะท้อนให้เห็นทัศนคติต่อพฤติกรรมและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของบุคคลนั้น ขณะเดียวกันเจตนาก็เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมด้วย การวัดทัศนคติต่อพฤติกรรมและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ช่วยให้เข้าใจเจตนาได้ดีขึ้น แต่ไม่ได้หมายความว่า เป็นการพัฒนาให้สามารถทำนายพฤติกรรมได้ดีขึ้น (Ajzen and Fishbein 1980 : 90) การพิจารณาผลการวิจัยต่อไปนี้ จึงมุ่งศึกษาเพื่อให้ได้ข้อความรู้เกี่ยวกับความเชื่อของนักเรียนที่มีต่อการใช้บริการการปรึกษา

จากตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่ามัชฌิม เลขคณิตของความหนักแน่นของความเชื่อเกี่ยวกับผลกระทบ และการประเมินผลกระทบ ระหว่างนักเรียนที่มีเจตนา กับนักเรียนที่ไม่มีเจตนาในการใช้บริการการปรึกษา ปรากฏว่านักเรียนทั้งสองกลุ่ม มีความเชื่อเกี่ยวกับผลกระทบต่าง ๆ ของการให้บริการปรึกษาทางบวกทั้งหมด และนักเรียนที่มีเจตนามีความเชื่อว่าการให้บริการปรึกษาจะทำให้เกิดผลกระทบ เหล่านี้มากกว่านักเรียนที่ไม่มีเจตนาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และ .05 และทั้งสองกลุ่มประเมินลักษณะของผลกระทบต่าง ๆ ว่าดี โดยค่ามัชฌิม เลขคณิตของทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิจัยนี้แสดงว่า กลุ่มนักเรียนที่ไม่มีเจตนาในการใช้บริการการปรึกษา แม้จะประเมินลักษณะของผลกระทบของการใช้บริการการปรึกษาเหล่านี้ว่าดี แต่ก็มีความเชื่อไม่หนักแน่นว่าการใช้บริการการปรึกษากับอาจารย์แนะแนวจะให้ผลกระทบเหล่านี้ จึงเป็นไปได้ว่า นักเรียนบางคนเมื่อมีปัญหาจะไม่ใคร่ปรึกษาครูแนะแนว แต่จะปรึกษากันเองระหว่างเพื่อนมากกว่า (ทองเพียร สารมาศ 2515)

จากตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของมัชฌิม เลขคณิตของความหนักแน่นของความเชื่อที่มีต่อกลุ่มอ้างอิง และแรงจูงใจที่จะคล้อยตาม ระหว่างกลุ่มที่มีเจตนา กับกลุ่มที่ไม่มีเจตนาในการใช้บริการการปรึกษา ปรากฏว่านักเรียนที่มีเจตนา มีความเชื่อว่าการปรึกษาทุกกลุ่ม นอกจากกลุ่มญาติ คิดว่าเขาควรใช้บริการการปรึกษา และนักเรียนที่ไม่มีเจตนาในการใช้บริการการปรึกษา มีความเชื่อว่าการปรึกษาทุกกลุ่ม นอกจากกลุ่มอาจารย์แนะแนว คิดว่าเขาไม่ควรใช้บริการการปรึกษา และความเชื่อของนักเรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 สังเกตได้ว่าความหนักแน่นของค่ามัชฌิม เลขคณิตของความเชื่อทั้งสองกลุ่มมีไม่มากนัก แสดงว่านักเรียนไม่ใคร่แน่ใจนัก

สำหรับค่ามัชฌิม เลขคณิตของแรงจูงใจที่จะคล้อยตามของนักเรียนที่มีเจตนาสูงกว่านักเรียนที่ไม่มีเจตนา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เกือบทุกกลุ่ม กลุ่มที่ยกเว้นคือ พ่อกับผู้ปกครอง ที่นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีการคล้อยตามแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าพ่อและผู้ปกครองมีอิทธิพลสำหรับนักเรียนทั้งสองกลุ่ม

ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ในตารางที่ 18 และตารางที่ 19 ช่วยให้เข้าใจ

ทัศนคติต่อพฤติกรรมและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของนักเรียนที่มีเจตนา และไม่มีเจตนาในการใช้บริการการปรึกษามากขึ้น กล่าวคือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีความเชื่อเกี่ยวกับผลกระทบการใช้บริการการปรึกษาในทางที่ดีทั้งหมด แม้ในกลุ่มนักเรียนที่ไม่มีเจตนาในการใช้บริการการปรึกษา ก็มีความเชื่อว่าการใช้บริการการปรึกษาจะได้ผลกระทบเหล่านี้ทางบวก และพบว่าความเชื่อเกี่ยวกับผลกระทบการใช้บริการการปรึกษาของนักเรียน ครอบคลุมทั้งเรื่องการศึกษา อาชีพ และส่วนตัวตามลักษณะการ ให้บริการการปรึกษาในโรงเรียน สำหรับกลุ่มอ้างอิงของนักเรียนประกอบด้วยกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่นักเรียนจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ด้วยในชีวิตประจำวันครบทั้งหมด

จากตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ความหนักแน่นของความเชื่อเกี่ยวกับผลกรรม และการประเมินผลกรรม ระหว่างกลุ่มที่เคยใช้บริการการศึกษา กับกลุ่มที่ไม่เคยใช้บริการการศึกษา ปรากฏว่ากลุ่มที่เคยใช้บริการการศึกษา มีความหนักแน่นของความเชื่อเกี่ยวกับผลกรรม ของการให้บริการการศึกษา สูงกว่ากลุ่มที่ไม่เคยใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 .05 รวม 13 ข้อความเชื่อ แสดงว่าผลกรรมทั้ง 13 ข้อความเชื่อสามารถแบ่งนักเรียนที่เคยใช้ บริการการศึกษา กับนักเรียนที่ไม่เคยใช้บริการการศึกษาได้ ส่วนผลกรรมอื่น ๆ อีก 10 ข้อความเชื่อ นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความเชื่อไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งกล่าวได้ว่า สิ่งที่ได้จากการ วิจัยนี้เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่ออาจารย์แนะแนวอย่างยิ่ง ในด้านของการปรับปรุงและพัฒนา เทคนิคในการให้บริการการศึกษา กับนักเรียน

สำหรับการประเมินลักษณะของผลกรรม นักเรียนทั้งสองกลุ่มพอใจในลักษณะต่าง ๆ ทั้ง 21 ลักษณะ ในทางบวกแตกต่างกันเล็กน้อย แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียน ที่ไม่เคยใช้บริการการศึกษา พพอใจในลักษณะ "สามารถแก้ปัญหาได้" กับ "ได้ความรู้" มากกว่า นักเรียนที่เคยใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ

สังเกตได้ว่าเมื่อ เปรียบเทียบความพอใจจากการประเมินลักษณะผลกรรมต่าง ๆ ระหว่างกลุ่ม เคยใช้บริการการศึกษา กับกลุ่ม ไม่เคยใช้บริการการศึกษา ปรากฏว่ากลุ่ม ไม่เคยใช้ บริการพอใจในลักษณะผลกรรม เหล่านี้มากกว่ากลุ่มที่เคยใช้บริการถึง 18 ลักษณะจาก 23 ลักษณะ แต่ความเชื่อของนักเรียนที่ไม่เคยใช้บริการการศึกษา เกี่ยวกับผลกรรมของการให้บริการดังกล่าว กลับมีความหนักแน่นน้อยกว่ากลุ่มที่เคยใช้บริการทุก ๆ ผลกรรม และน้อยกว่าอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ จำนวน 13 ผลกรรม ซึ่งอาจเป็นผลให้นักเรียนไม่สนใจบริการการศึกษาเท่าที่ควร (สุชาวดี สุกโตชะ 2519) นักเรียนไม่ค่อยสนใจที่จะเข้ารับบริการแนะแนว และยังไม่ค่อยเห็นประโยชน์ของ บริการแนะแนว (ทองเพียร สารมาศ 2515)

จากตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ความหนักแน่นของความเชื่อที่มีต่อกลุ่มอ้างอิง และแรงจูงใจที่จะคล้อยตาม ระหว่างกลุ่มที่เคยใช้บริการกับกลุ่มที่ไม่เคยใช้บริการการศึกษา ปรากฏ ว่ากลุ่มที่เคยใช้บริการการศึกษา มีความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงสูงกว่ากลุ่มที่ไม่เคยใช้บริการการ

ปรึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกกลุ่ม และนักเรียนที่เคยใช้บริการมีแรงจูงใจที่จะ
คล้อยตามกลุ่มอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อนสนิท และอาจารย์ฝ่ายปกครอง สูง
กว่ากลุ่มที่ไม่เคยใช้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับกลุ่มอ้างอิงอื่น ๆ ทั้งสอง
กลุ่มมีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามไม่แตกต่างกัน แสดงว่ากลุ่มอ้างอิงส่วนใหญ่มีอิทธิพลต่อนักเรียนทั้งสอง
กลุ่มใกล้เคียงกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย